

K ŽIVOTNÍMU JUBILEU MILANA SKŘIVÁNKY

Oldřich PAKOSTA

V letošním roce se dožívá významného životního výročí ředitel Státního okresního archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli PhDr. Milan Skřivánek.

Milan Skřivánek se narodil 5. října 1939 v Pardubicích. Základní školy vychodil v Bilině, Čisté a v Litomyšli. V letech 1953 – 1956 vystudoval litomyšlskou jedenáctiletou střední školu. Následovala studia na Státní konzervatoři v Praze, konkrétně hry na violoncello s absolutoriem v roce 1961 a na filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze; studium oboru archivnictví zde ukončil v roce 1966 státními zkouškami a obhajobou diplomové práce s názvem *Léna koruny české v Říši, Lužici a Slezsku (od konce XIV. století do roku 1615)*. Po vykonání základní vojenské služby působil jeden rok v Oblastním muzeu v Kutné Hoře; 24. dubna 1968 složil na filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze rigorózní zkoušku. Podkladem pro rigorózní řízení byla v souladu s tehdy platnými pravidly diplomová práce. Z Oblastního muzea v Kutné Hoře odešel v roce 1969 do Státního oblastního archivu v Zámrsku a odtud přešel v roce 1971 do nynějšího Státního okresního archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli. Zde od roku 1975 pracoval jako vedoucí odborný archivář, v roce 1991 stanul v čele archivu jako jeho ředitel.

PhDr. Milan Skřivánek se významně zasloužil o vysoký stav zpracovanosti fondů uložených v tomto okresním archivu. Vypracoval metodiku jak pro předarchivní péči, tak pro zpřístupňování fondů, sbírek a knihovny různými typy pomůcek i pro lokaci archiválií. Je mj. autorem tezauru, tj. hesláře pro užívání jednotné archivní terminologie při vypracovávání archivních a knihovenských pomůcek. Články a studie k této problematice publikoval v řadě odborných časopisů.

Jako člen či přizvaný odborník se podílel a podílí na práci rady komisí a odborných kolegií, zejména v oblasti archivnictví, historie, kultury, ochrany životního prostředí apod. Byl a je členem redakční rady řady periodik, mj. *Archivního časopisu*, *Sborníku prací východočeských archivů*, *Od Trste-*

nické stezky – časopisu pro dějiny, současnost, kulturu a přírodu na pomezí Čech, Moravy a Kladska a Východočeských historických listů; je odpovědným redaktorem sborníků *Litomyšl. Duchovní tvář českého města* (1994) a *Pomezí Čech a Moravy* (sv. 1/1997, 2/1998 a 3/1999), dále pak sborníků z litomyšlských symposií *Hubert Gordon Schauer, osobnost, dílo, doba* (1994) a *Národní obrození a rok 1848 v evropském kontextu* (1998).

Své odborné znalosti a bohaté zkušenosti získané mj. studiem archivního materiálu předává nyní svým žákům. Ještě v loňském školním roce vyučoval externě pomocné vědy historické na Vyšší škole restaurování a konzervačních technik v Litomyšli a na Vysoké škole pedagogické v Hradci Králové. Obtížně bychom vyčíslili jeho činnost přednáškovou a spolupráci s médii.

Patřičné uznání náleží řediteli archivu Dr. Skřivánkovi za vyřešení nepříznivé prostorové situace archivu, jednak rekonstrukci bývalé zámecké konírny v Litomyšli pro účelový depozitář, jednak přestavbou budovy bývalé prodejny Jednota tamtéž na účelovou provozní budovu s depozitáři, pořádací místností, badatelnou se zázemím, konzervátorskými dílnami, pracovny archivarů a dalšími prostorami. Stalo se tak za výrazné pomoci a podpory vedení Okresního úřadu ve Svitavách. Vytvořením komplexu objektů archivem užívaných bylo zdárně dokončeno dílo, jež před několika desetiletími započal předchůdce PhDr. M. Skřivánka, emeritní ředitel archivu PhDr. Jindřich Růžička, CSc.

Publikační činnost PhDr. M. Skřivánka zahrnuje především archivní a regionálně-historickou tematiku s úzkým vztahem ke Svitavskému okresu, ale i studie filozofické, dále práce zabývající se mj. gnoseologií a metodologií dějepisectví, problematikou česko-německých vztahů apod. Některé starší práce psal pod jménem Milan Václav Skřivánek. Dlužno poznamenat, že vedle publikovaných prací je PhDr. M. Skřivánek autorem mnoha hodnotných rukopisných studií, uložených ve sbírce literárních a vědeckých rukopisů Státního okresního archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli. Důslednost a vědecká poctivost, vyplývající z poctivosti lidské, jež náleží vedle skromnosti mezi jubilatovy charakteristické vlastnosti, skýtají jeho dílu spolehlivost a dlouhodobou platnost. Přejeme mu do dalších let života pevné zdraví, mnoho osobní pohody a hodně tvůrčí inspirace.

Výběrová bibliografie PhDr. Milana Skřivánka

Použité zkratky:

AČ	Archivní časopis
ČČH	Český časopis historický
DAS	Dějiny a současnost
KM	Krásné město. Časopis pro rodáky a přátele Kutné Hory
KZML	Kulturní zpravodaj města Litomyšle
L	Lilie. Litomyšlské noviny
LKZ	Litomyšlský kulturní zpravodaj
MVL	Moravskotřebovské vlastivědné listy
OTS	Od Trstenické stezky – časopis pro dějiny, současnost, kulturu a přírodu na pomezí Čech, Moravy a Kladska
PČM	Pomezí Čech a Moravy. Sborník prací ze společenských a přírodních věd pro okres Svitavy
SPVA	Sborník prací východočeských archivů
VSOS	Vlastivědný sborník okresu Svitavy
ZMST	Zprávy z muzeí od Trstenické stezky
ZPČVTS	Zpravodaj pobočky Československé vědecko-technické společnosti při Státním ústředním archivu Praha

1968

Po čtyřstech letech. In: Kutná Hora v báňské historii, Kutná Hora 1968, s. 15–18.

1969

O počátku Hor Kutných. In: KM 1969, č. 2, s. 9–10, č. 3, s. 7–8, č. 4, s. 7–9.

1970

Několik slov k náboženskému míru z roku 1485. In: KM 1970, č. 3, s. 11.
K některým aspektům lenní politiky za prvních Habsburků. In: SPVA1, 1970, s. 59–79.

1972

Horní podnikání Morzinů ve Svatém Petru. In: SPVA 2, 1972, s. 33–103.

1973

Rec.: *Přírodovědec a pedagog prof. O. J. L. Rettig.* In: ZMTS 13 – 14, Okresní vlastivědné muzeum v Litomyšli 1973, s. 71 – 72.

1977

Litomyšlský symfonický orchestr JKP – třicetiletý. In: LKZ – duben 1977, s. 5 – 8.

Zpráva o knize: *Nové pojednání o staré Litomyšli.* In: LKZ – říjen 1977, s. 7 – 9.

1979

Tezaury a inventáře v archivech NDR. In: ZPČVTS, č. 13, 1979, s. 49 – 54. *Ke zpracování zápisů o schůzích rad a plén okresních národních výborů.* In: ZPČVTS, č. 13, 1979, s. 101 – 113.

Poklad na stavbě silnice. (O nálezu předhusitských zlatých a stříbrných mincí v Litomyšli). In: LKZ – duben 1979, s. 15 – 18 a květen 1979, s. 11 – 14.

O starých rybnících při Čáslavi. In: Technické noviny XXVII, Bratislava 1979, č. 51 – 52, s. 9.

1980

(s V. HRUBÝM), *Návštěva ústředních státních archivů a Věsvezavového vědecko-výzkumného ústavu pro nauku o dokumentech a archivnictví v Moskvě.* In: ZPČVTS, č. 15, 1980, s. 79 – 84.

(s V. HOFFMANEM a Z. TRDLÍČKOU) *Kutnohorská měď. Nerostné suroviny.* In: Informační zpravodaj UNS Kutná Hora, č. 1–2, 1980, s. 13–32.

(s V. HOFFMANEM a Z. TRDLÍČKOU) *Historie a současnost kutnohorské mědi.* In: Geologický průzkum 22, 1980, č. 11.

Antonín Tomíček (1866 – 1935). In: LKZ – prosinec 1980, s. 12 – 15.

1981

Litomyšlský zámek ve svých počátcích. In: Litomyšl 981 – 1981. Sborník statí o dějinách a současnosti českého města k 1000. výročí první zmínky. Litomyšl 1981, s. 25 – 40.

Tisíc let zmínky o Litomyšli a počátky města. In: LKZ – leden 1981, s. 10 – 14.

O starých kronikářích a dějepiscích Litomyšle. In: LKZ – únor 1981, s. 10 – 15.

Sedmdesát let hudby v Litomyšli. In: LKZ – červen 1981, s. 14 – 19.

Těžká léta. (Od třicetileté války k patentům Josefa II.). In: LKZ – červenec 1981, s. 16 – 22.

Filozofický ústav. In: KZML – listopad 1981, s. 8 – 14.

Litomyšl a české dějiny. In: KZML – prosinec 1981, s. 13 – 19.

1982

K počátkům piaristického školství. In: Sborník referátů a příspěvků z XV. Mikulovského symposia, 1982, s. 203 – 208.

Florus Stašek (1782 – 1862). In: KZML – duben 1982, s. 9 – 12.

1983

(s V. FALTYSEM, P. RYBÁŘEM a L. URBÁNKEM), *Nedošínský háj. Průvodce státní přírodní rezervací.* Litomyšl 1983, 31 s., 18 obr.

K průběhu vyhlášení ČSR v roce 1918 na území dnešního okresu Svitavy a jeho odrazu v kronikách. In: VSOS 1982 – 1983, s. 104 – 108.

Lidové kronikářství a dějepisectví na území okresu Svitavy do poloviny 19. století. In: Acta Musei Reginaehradecensis, B: Scientiae sociales XVII, Hradec Králové 1983, s. 25 – 44.

1984

O hudbě na litomyšlských školách v 17. a 18. století. In: SPVA 5, 1984, s. 189 – 207.

Tradice svatebních stromů. In: KZML – únor 1984, s. 13 – 16.

(s M. SVOBODOU), *K povodním v Litomyšli.* In: KZML – říjen 1984, s. 12 – 17.

1985

Tezaurus pro popis fondů okresních archivů. Úvodní studie. In: ZPČVTS č. 26, 1985, s. 44 – 114.

Ochrana přírody z etického hlediska. In: KZML – leden 1985, s. 9 – 12.

German President (1790 – 1865). In: KZML – prosinec 1985, s. 13 – 18.

Rec.: *Několik poznámek k recenzi Dr. Babičky.* In: ZPČVTS č. 26, 1985, s. 227 – 229.

1986

(s KOL.) *Ekoprogram města Litomyšle a integrovaných obcí (1986 – 1990).* MěstNV Litomyšl 1986, 84 s.

Úvaha o sbírce dokumentace a jejím zpřístupňování. In: AČ 36, 1986, č. 1, s. 4 – 18.

K šedesátinám Jindřicha Růžičky. In: Vědecké práce zemědělského muzea, sv. 26, 1986, s. 285 – 287, 1 fot.

Rec.: Stanislaw Makrecki, *Tezaurus archiwistiki, Warszawa 1984*. In: AČ 36, 1986, č. 2, s. 121 – 122.

1987

(s kol.) **Svitavy, dějiny a současnost města.** (Autor I. oddílu **Od zakladatelů města k počátkům kapitalistického průmyslu**), Svítavy 1987, s. 13 – 52.

František Jelínek – historik Litomyšle. In: SPVA 6, Zámorsk 1987, s. 83 – 148.

Soupis pramenů k životu a dílu Jana Evangelisty Purkyně uložených v československých archivech. In: Práce z dějin přírodních věd 22, Praha 1987, s. 110 – 112.

K myšlenkovým proudům na litomyšlském filozofickém ústavu v době studií Jana Evangelisty Purkyně. In: Sborník XVII. Mikulovského symposia Jan Evangelista Purkyně a jeho doba, 1987, s. 209 – 214.

1988

Antonín Tomiček (1866 – 1935). Úvaha o regionálním dějepisectví. In: VSOS 1987 – 1988, s. 23 – 36.

1989

Provenienční a pertinenční princip z hlediska praxe okresního archivu. In: AČ 39, 1989, č. 1, s. 19 – 26.

Historické vědomí – poznatky, hodnocení, soudy, kritičnost. In: Sborník XIX. Mikulovského symposia Z regionální historie a archivnictví, 1989, s. 43 – 47.

Jevíčský městský archiv. In: Pod jevíčskou věží, duben 1989.

1990

Tři sta padesát let litomyšlského gymnázia. Jubilejní almanach. (Z dějin litomyšlského gymnázia do roku 1945). Litomyšl 1990, 112 s., 29 fot.

Historický fakt a výběr archiválií. (Úvaha o problematice) In: AČ 40, 1990, č. 2, s. 65 – 81.

Hodnocení absolutistické monarchie osvícenského absolutismu v rukopisech filozofického ústavu v Litomyšli. In: Acta Universitatis Carolinae, philosophica et historica V – 1989, studia historica XXXVII (UK) Praha 1990, s. 29 – 35.

Za rektorem Františkem Stráteským. In: KZML – únor 1990, s. 5 – 8.

K 140. výročí narození T. G. Masaryka. In: KZML – březen 1990, s. 1 – 6.

1991

K náboženským dějinám východočeského města v 15. až 18. století. Česká města v 16. – 18. století. In: Sborník příspěvků z konference v Pardubicích 14. a 15. listopadu 1990, Historický ústav ČSAV, Praha 1991, s. 175 – 195. *Vítáme slavného rodáka.* (O vztahu prof. Z. Kopal k Litomyšli). In: L 1, č. 6 z 28. 5. 1991, s. 1.

Litomyšl členem regionálního sdružení? In: L 1, č. 21 z 12. 12. 1991, s. 2 n. *Česká Třebová členem regionálního sdružení Pomezí Čech, Moravy a Kladska.* In: Jsme tady! Česká Třebová, prosinec 1991, s. 2 n.

Zpráva o knize: *Actes du 11e Congrès international des Archives, Paris, 22 – 26 sout.* In: AČ 41, 1991, č. 2, s. 122 – 124.

1992

Litomyšl. (Propagační skládačka), Městský úřad Litomyšl, 1992.

Svitavsko. (Propagační brožura), Okresní úřad Svítavy, 1992.

K pořádání písemností okresních výborů KSC. In: AČ 42, č. 2, 1992, s. 84 – 91.

Náš program. In: OTS 1 (XXVI), 1992, č. 1, s. 1.

Vlastivědné časopisy na pomezí Čech, Moravy a Kladska. In: OTS 1 (XXVI), 1992, č. 1, s. 2 – 6.

Komenského oslavy v Litomyšli. In: OTS 1 (XXVI), 1992, č. 1, s. 30.

Symposium o Hubertu Gordonu Schauerovi. In: OTS 1 (XXVI), 1992, s. 31.

Symposium H. G. Schauer - osobnost, dílo, doba. (Zpráva o litomyšlském sympoziu). In: OTS 1 (XXVI), 1992, č. 3, s. 30 – 32.

Růžový palouček. In: DAS 14., 1992, č. 6, s. 34 – 36.

Češi a Němci na Svítavsku. In: Listy, dvouměsíčník pro politickou kulturu a občanský dialog 22, 1992, č. 3, s. 56 – 59.

Rec.: *J. Charous a kol., První pomoc při navrácení majetku.* In: AČ 42, 1992, č. 1, s. 57.

1993

Státní okresní archiv Svítavy. In: DAS 15, 1993, č. 4, s. 59 n. (V anketě Historie v ohrožení?)

Symposium Hubert Gordon Schauer, osobnost, dílo, doba. In: ČČH 91, 1993, č. 1, s. 179 – 182.

1994

(s P. VOPÁLKOU – fotografie), **Litomyšl, starobylé město**, 1. vyd., Paseka, Praha - Litomyšl 1994, 118 s., 71 fot.; 2. vyd. 1997, 126 s., 71 fot. (Vyšlo

těž v němčině pod názvem *Litomyšl, eine altehrwürdige Stadt* a v angličtině pod názvem *Litomyšl, Ancient Town*, Paseka, Praha – Litomyšl, 1994.) *Léta 1967 – 1970 na okrese Svitavy*. In: *Dissertationes historicae* 2/1994, Hradec Králové, s. 249 – 258.

K šedesátinám Josefa Hanzala. In: AČ 44, 1994, č. 3, s. 172 – 174. (s M. ŠAFRÁNKOVOU), *Soupis starých tisků a rukopisů s astronomickou tematikou v knihovně a archivu piaristické koleje v Litomyšli*. In: Litomyšl. Duchovní tvář českého města, Litomyšl 1994, s. 121 – 148, 1 fot. (*Litomyšlské biskupství. Piaristický kostel v Litomyšli – články bez nadpisu a plného podpisu*). In: Smetanova Litomyšl 1994, s. 18 n. *Politický plakát v letech 1920 – 1989*. Informační leták výstavy uskutečněné ve dnech 28. 10. – 25. 11. 1994 v domě U rytířů v Litomyšli.

Rec.: J. Tříška a kol., *Z kulturní a literární historie Kostelce nad Orlicí. Týž, Démoni v pověstech Orlických hor a Podorlicka. Týž, Podorlické pověsti*. In: AČ 44, 1994, č. 2, s. 124 n.

1 9 9 5

Odsun Němců ze Svitavska 1945 – 1947, *Dissertationes historicae* 4/1995, Hradec Králové 1995, 123 s., 12 obr.

Litomyšl v roce 1994. In: Smetanova Litomyšl 1995, s. 5.

Poslední Pernštejn – portrét vrchnosti, Pernštejnové v českých dějinách. In: Sborník příspěvků z konference konané 8. – 9. září 1993 v Pardubicích, Východočeské muzeum v Pardubicích a Historický klub – pobočka Pardubice 1995, s. 231– 244.

K počátkům jezuitské rezidence na Chlumku u Košumberka – epizoda z dějin protireformace. Rekatolizace v českých zemích. In: Sborník příspěvků z konference v Jičíně konané 10. září 1993, Pardubice 1995, s. 85 – 94.

Prameny k dějinám Moravskotřebovska a Jevíčska ve Státním okresním archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli. In: MVL 1995, č. 5, s. 85 – 94.

Otevřený dopis předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR dr. Milanu Uhdemu. (Polemika s názory M. Udeho na K. Čapka jako dramatika Bílé nemoci a Matky). In: TRS 4, č. 8 z 27. 4. 1995, s. 8.

Pozoruhodný dar okresnímu archivu v Litomyšli. (O posledních dopisech B. Němcové a jiných pramenech k literárním dějinám). In: TRS 4, č. 20 z 26. 10. 1995, s. 6.

1 9 9 6

K sedmdesátým narozeninám Jindřicha Růžičky (s bibliografií prací J. Růžičky). In: Listy Katedry historie a Historického klubu – pobočka Hradec Králové 10, 1996, s. 10 – 17.

Ke gnoseologickým a metodickým principům osvícenského dějepiscectví. In: *Návraty do dějin, Dissertationes historicae* 5/1996, Hradec Králové, s. 13 – 29.

Zpráva o otevřeném dopise Richardu von Weizsäckerovi. O Litomyšli píše "Schönhengster Heimat". In: L 6, č. 9 z 2. 5. 1996, s. 1, 4 (překlad z němčiny, redakčně upraveno).

Schönhengster Heimat odpověděla. (Polemika se sudetoněmeckým regionálním tiskem). In: Týdeník. Noviny svitavského okresu 5, č. 18 z 2. 5. 1996, s. 4; L 6, č. 9 z 2. 5. 1996, s. 5.

Dary okresnímu archivu v Litomyšli. In: L 6, č. 17 z 1.10. 1996, s. 5.

Rec.: J. Bartoš, *Úvod do nauky o historických pramenech. Úvod do archivnictví pro historiky*. In: AČ 46, 1996, č. 1, s. 48 n.

1 9 9 7

Restituce a rehabilitace jako verifikace metodických postupů v archivnictví. In: AČ 47, 1997, č. 1, s. 1 – 8.

Několik poznámek k postmoderní úvaze o historiografii. In: ČČH 95, 1997, s. 572 - 577.

Německé dějepiscectví Hřebečska od konce 19. století do roku 1945. In: PČM, sv. 1, 1997, s. 119 – 140.

1998

K tzv. lidovému soudu v Lanškrouně v květnu 1945 a jeho dozvuku počátkem padesátých let. In: PČM, sv. 2, 1998, s. 133 – 154.

Národní obrození a rok 1848 v evropském kontextu (Zpráva). In: ČČH 96, 1998, s. 908 – 910.